

Program z zakresu profilaktyki logopedycznej

**„Język w prawo, język w lewo, cmokaj, dmuchaj.
Pięknie! Brawo!”**

realizowany w Przedszkolu Miejskim nr 5
w Polkowicach
w grupie dzieci 3-letnich.

Opracowała:

Paulina Zubryk – nauczyciel wychowania przedszkolnego, logopeda

SPIS TREŚCI:

- 1. Wstęp**
- 2. Założenia programu i cele pracy logopedycznej.**
- 3. Realizacja programu.**
- 4. Metody i formy realizacji programu.**
- 5. Przewidziane efekty.**
- 6. Ewaluacja.**
- 7. Propozycje profilaktycznych ćwiczeń logopedycznych:
oddechowych, fonacyjnych, artykulacji narządów mowy oraz
słuchu fonematycznego.**
- 8. Przykładowe scenariusze zajęć grupowych.**
- 9. Bibliografia.**

1. Wstęp

Mowa odgrywa bardzo ważną rolę w życiu społecznym człowieka. Kontakt z innymi ludźmi możliwy jest dzięki umiejętności mówienia i rozumienia tekstów słownych. Mowa nie jest umiejętnością wrodzoną, dziecko przyswaja ją sobie od najbliższego otoczenia drogą naśladownictwa. Prawidłowy rozwój mowy dziecka stanowi podstawę kształtowania się rozwoju jego osobowości.

Rozwój mowy nie u wszystkich dzieci przebiega jednakowo – u jednych szybciej, a innych zaś wolniej. Stopień rozwoju mowy zależy od różnych czynników, a do najważniejszych należą psychofizyczny rozwój dziecka oraz wpływ środowiska. Rozwój mowy dziecka trwa kilka lat i w jego przebiegu wyodrębniają się pewne okresy, których czas trwania u dziecka prawidłowo rozwijającego się można podzielić w następujący sposób:

- okres melodii (0 – 1 rok życia)
- okres wyrazu (1 – 2 rok życia),
- okres zdania (2 – 3 rok życia),
- okres swoistej mowy dziecka (3 – 7 rok życia).

Charakterystyka rozwoju mowy dziecka:

Trzylatek:

- rozumie to, co do niego mówimy i spełnia proste polecenia,
- próbuje wykonywać codzienne czynności według podanych instrukcji,
- pytany podaje swoje imię,
- wypowiada kilkuwyrazowe zdania, mówi chętnie i dużo,
- zadaje pytania, nie zawsze jasno sprecyzowane,
- powinien wypowiadać prawidłowo: wszystkie samogłoski, spółgłoski p, b, m, f, w, t, d, n, l, ś, ź, ć, dź, ń, k, g, ch, j, ł.
- *głoski s, z, c, dz oraz sz, ż, cz, dż mogą być wymawiane jako ś, ź, ć, dź, a głoska r jako l.*

Czterolatek:

- rozumie i wykonuje nasze polecenia (zawierające wyrażenia przyimkowe: na, pod, za, obok, itp.),

- rozpoznaje i nazywa podstawowe kolory,
- pytany odpowiada, co robi,
- odpowiada na pytania (dlaczego?),
- potrafi mówić o przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, chociaż czasem myli określenia czasu,
- jest zaintrygowany poprawnością językową, choć w jego mowie zdarzają się niepoprawne konstrukcje gramatyczne,
- zadaje bardzo dużo pytań (po co?, jakie?, dlaczego?),
- stosuje neologizmy dziecięce, gdy nie pamięta lub nie zna nazwy przedmiotu czy zjawiska, np. uszolog (lekarz od uszów) - nie należy utrzymywać neologizmów i zawsze podawać prawidłową nazwę,
- powinien prawidłowo wymawiać głoski: s, z, c, dz (twardo i z zamkniętymi ustami), natomiast: sz, ż, cz, dż mogą być jeszcze wymawiane jako s, z, c, dz, a r jako l,
 - *nie powinniśmy zmuszać dziecka do wymowy głoski r, gdyż aparat mowy nie jest jeszcze na to przygotowany i może dojść do wytworzenia nieprawidłowego dźwięku (np. r – tylnojęzykowe).*

Pięciolatek:

- stosuje wypowiedzi wielozdaniowe, opowiada zdarzenia, opisuje przedmioty i ich zastosowanie, używa różnych przymków,
- uwzględnia kolejność zdarzeń i zależności przyczynowo-skutkowe,
- potrafi wyjaśnić znaczenie słów,
- dokonuje autokorekty mowy, znikają nieprawidłowości gramatyczne,
- *może wymawiać jeszcze r jako l, a sz, ż, cz, dż jako s, z, c, dz, ale często pojawia się prawidłowe lub hiperpoprawne brzmienie, np. „rarka” zamiast lalka, albo „szok” zamiast sok.*

Sześciolatek:

- ma opanowane podstawy systemu językowego,
- powinien wymawiać prawidłowo wszystkie głoski.

Wiek przedszkolny jest niezwykle ważnym okresem kształtowania się i rozwijania mowy dziecka. Do rozwoju i koordynacji poszczególnych części aparatu artykulacyjnego potrzebny jest czas i aktywne ćwiczenia. Przyczynami opóźnionego rozwoju mowy, czy znaczących wad wymowy, zaburzeń oddechowych lub przełykania mogą być:

- brak bodźców do mówienia (brak kontaktu z innymi ludźmi może spowodować, że mowa nie rozwinie się),
- nadmiar bodźców słownych (może wywołać u dziecka niechęć do kontaktów werbalnych),
- nieprawidłowe wzorce i postawy językowe dorosłych (błędna wymowa, ubogie słownictwo, niestosowanie form gramatycznych),
- nieprawidłowe reakcje otoczenia na pierwsze wypowiedzi dziecka (brak zainteresowania, lekceważenie),
- wszechobecna cyfryzacja oraz zbyt wczesne i długie korzystanie z nich przez małe dzieci,
- zaniedbania rodziców - niekiedy nieświadome (picie przez dziecko z kubka niekapka, zbyt długie podawanie posiłków w formie papki, zbyt długie używanie smoczka oraz butelki ze smoczkiem).

1. Założenia programu i cele pracy logopedycznej.

Program przeznaczony jest dla dzieci 3-letnich. Podstawowym założeniem programu jest stymulowanie rozwoju mowy wszystkich dzieci w gr. „Misie” – zarówno tych, u których rozwój mowy przebiega prawidłowo, jak i tych, u których rozwój mowy jest opóźniony, występują wady wymowy czy też inne zaburzenia mowy.

Cele programu:

- profilaktyka logopedyczna dzieci 3-letnich,
- wspomaganie i stymulowanie prawidłowego rozwoju mowy przedszkolaków,
- wczesne wykrycie nieprawidłowości w mowie dzieci oraz świadome korygowanie wszelkich zaburzeń mowy,
- rozszerzenie świadomości logopedycznej wśród rodziców i nauczycieli,
- współpraca z rodzicami oraz nauczycielami bezpośrednio uczestniczącymi w programie.

Cele szczegółowe:

- podniesienie sprawności aparatu artykulacyjnego,
- usprawnienie aparatu oddechowego,
- poszerzanie słownictwa czynnego i biernego,
- ćwiczenie umiejętności rozumienia, uwagi słuchowej oraz koncentracji na wykonywanym zadaniu,
- doskonalenie umiejętności językowych poprzez: ćwiczenia słownikowe, ćwiczenia w konstruowaniu zdań, rozwijanie mowy opowieściowej, podtrzymywanie spontanicznej aktywności słownej,
- rozwijanie słuchu fonematycznego i poczucia rytmu,
- podnoszenie sprawności w zakresie motoryki małej i dużej.
- doskonalenie percepcji i pamięci słuchowej, kształcenie wrażliwości słuchowej.

Program jest zgodny z podstawą programową wychowania przedszkolnego, która w zakresie wspomagania rozwoju mowy zakłada, że dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- IV. 2) wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą języka mówionego, posługuje się językiem polskim w mowie zrozumiałej dla dzieci i osób dorosłych, mówi płynnie, wyraźnie, rytmicznie, poprawnie wypowiada ciche i głośne dźwięki mowy, rozróżnia głoski na początku i końcu w wybranych prostych fonetycznie słowach;
- IV. 5) odpowiada na pytania, opowiada o zdarzeniach z przedszkola, objaśnia kolejność zdarzeń w prostych historyjkach obrazkowych, układa historyjki obrazkowe, recytuje wierszyki, układa i rozwiązuje zagadki;
- IV. 6) wykonuje własne eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom, nazywa je, tworzy żarty językowe i sytuacyjne, uważnie słucha i nadaje znaczenie swym doświadczeniom.

1. Realizacja programu.

Program z zakresu profilaktyki logopedycznej „Język w prawo, język w lewo, cmokaj, dmuchaj. Pięknie! Bravo!” realizowany jest w formie zajęć grupowych w najmłodszej grupie

„Misie” przez logopedę – nauczyciela prowadzącego grupę oraz wspomagany przez nauczycieli dochodzących. Zabawy i ćwiczenia logopedyczne wplatane są w codzienne zajęcia i prowadzone są w różnych sytuacjach w ciągu dnia przez cały tydzień. Program realizowany jest od października 2022 r. do maja 2023 r.

Program zostanie we wrześniu poprzedzony przesiewowym badaniem logopedycznym opartym na „Kwestionariuszu badania mowy” autorstwa G. Billewicz i B. Ziolo, a rodzice zostaną indywidualnie poinformowani o wynikach badań swoich dzieci, otrzymają również propozycje ćwiczeń i zabaw z dzieckiem w domu.

Istotnym elementem programu jest zaangażowanie rodziców, podniesienie ich świadomości oraz popularyzowanie wiedzy z zakresu profilaktyki logopedycznej, rozwoju mowy dziecka oraz najczęściej występujących zaburzeń mowy. W związku z tym w trakcie realizacji programu przeprowadzona zostanie dla wszystkich rodziców dzieci uczęszczających do przedszkola prelekcja pt. „Jak stymulować rozwój mowy dziecka w wieku przedszkolnym” oraz przygotowana zostanie broszura informacyjna związana z tym tematem. Realizowany program z zakresu profilaktyki logopedycznej „Język w prawo, język w lewo, cmokaj, dmuchaj. Pięknie! Bravo!” opublikowany zostanie na stronie internetowej przedszkola razem z propozycją ćwiczeń i zabaw realizowanych w przedszkolu, dzięki czemu rodzice będą mogli aktywnie uczestniczyć w ćwiczeniach oraz doskonalić nabyte przez dziecko umiejętności ćwicząc z nim w domu.

Rodzice dzieci z grupy „Misie” będą otrzymywać również interesujące artykuły dotyczące rozwoju mowy dziecka oraz propozycje ciekawych stron internetowych i portali o tematyce logopedycznej.

Potwierdzeniem realizacji programu będą wpisy w dzienniku zajęć grupy „Misie”.

Program przygotowany jest z myślą o dzieciach młodszych w przedszkolu, ale może być realizowany również w grupach starszych, jako program profilaktyczny lub po dodaniu precyzyjniejszych ćwiczeń kształtujących pracę aparatu artykulacyjnego, jako logopedyczne zajęcia grupowe dla dzieci starszych.

2. Metody i formy programu.

Zajęcia prowadzone będą w formie zabawy, w serdecznej i przyjaznej atmosferze w grupie dzieci 3-letnich. Zabawy i ćwiczenia realizowane będą w formie zajęć grupowych i niekiedy indywidualnych, dostosowywane do potrzeb i możliwości rozwojowych dzieci.

Podczas realizacji programu zamierzam wykorzystać metody logopedyczne, pedagogiczne oraz psychologiczne.

Metody logopedyczne:

- 1) Ćwiczenie ortofoniczne, do których należą:
 - ćwiczenia oddechowe,
 - ćwiczenia fonacyjne,
 - ćwiczenia usprawniające narządy mowy,
 - ćwiczenia logorytmiczne,
 - ćwiczenia kształtujące słuch fonematyczny oraz autokontrolę słuchową;
- 2) Ćwiczenia artykulacyjne;
- 3) Pokazanie oraz wyjaśnienie ułożenia narządów mowy przy konkretnych głoskach;
- 4) Uczulanie miejsc artykulacyjnych;
- 5) Ćwiczenia kinestezji artykulacyjnej;
- 6) Kontrola przy pomocy dotyku oraz czucia skórnej dłoni;
- 7) Kontrola wzrokowa ćwiczeń przed lustrem;
- 8) Mechaniczne układanie narządów artykulacyjnych przy pomocy szpatułki;
- 9) Wykorzystanie przekształceń artykulacyjnych;
- 10) Gesty umowne.

Metody pedagogiczne:

W trakcie programu będę stosować elementy m.in.:

- Metody pedagogiki zabawy,
- Metody Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne,
- Metody Marii Montessori – Pomóż mi zrobić to samemu
- Metody Odimiennej Ireny Majchrzak,
- Metody aktywnego słuchania muzyki wg Batti Strauss,
- Metody Symultaniczno – Sekwencyjnej Nauki Czytania prof. Jagody Cieszyńskiej.

Spośród **metod psychologicznych** wykorzystam techniki relaksacyjne oraz wizualizacyjne.

1. Przewidziane efekty.

Dzięki systematycznym ćwiczeniom programu z zakresu profilaktyki logopedycznej „Język w prawo, język w lewo, cmokaj, dmuchaj. Pięknie! Brawo!” dziecko poszerzy zasób swojego słownictwa, podniesie sprawność narządów artykulacyjnych, a także utrwali właściwy tor oddychania. Przewidziane efekty podejmowanych działań mogą być osiągnięte w różnym stopniu przez poszczególne dzieci, z uwagi na różny stopień możliwości psychomotorycznych dzieci, a także od cierpliwości, wytrwałości i zaangażowania ze strony dziecka, logopedy, nauczycieli, jak i domu rodzinnego.

Planowanym efektem będzie również zwiększenie świadomości rodziców i pozyskanie ich do pracy nad stymulowaniem rozwoju mowy dziecka.

2. Ewaluacja.

Ocena skuteczności programu będzie dokonana na podstawie porównania rozwoju mowy dzieci na początku programu (diagnoza we wrześniu) oraz na końcu (badanie rozwoju mowy w czerwcu), a także na podstawie anonimowych ankiet wypełnionych przez rodziców po zakończeniu programu.

3. Propozycje profilaktycznych ćwiczeń logopedycznych: oddechowych, fonacyjnych, artykulacji narządów mowy oraz słuchu fonematycznego.

Ćwiczenia oddechowe – wyrabianie oddechu dla mowy, wydłużanie fazy wydechowej, ćwiczenia emisyjne, ćwiczenia ekonomicznego zużycia powietrza i umiejętności synchronizowania pauz oddechowych z treścią wypowiedzi. Przykłady ćwiczeń oddechowych:

- wdech przez nos, wydech ustami;
- krótki, szybki wdech nosem, natomiast wydech długi i powolny;
- wąchanie kwiatków: dzieci mogą wąchać żywe kwiaty lub na niby kwiatki z bibuły, powoli wciągają powietrze nosem, zatrzymują wdech i wypuszczają powietrze ustami;
- unoszenie rąk w górę podczas wdechu, spokojne opuszczanie rąk przy wydechu;
- wykonanie wydechu dmuchając na małą kartkę papieru (odchylenie papieru musi być cały czas jednakowe) lub frędzle z papieru (pocięty nożyczkami brzeg kartki na paski);
- wydmuchiwanie baniek mydlanych przez słomkę;
- zdmuchiwanie płomyka świecy przy zwiększanej stopniowo odległości;

- dmuchanie na kłębuszki waty, papierowe kulki, piłeczki;
- nadmuchiwanie balonów;
- dmuchanie na swoje ręce, aby poczuć swój oddech;
- dmuchanie na kolorowe wiatraczki – z różną mocą i obserwowanie z jaką prędkością się obracają;
- dmuchanie na piórka, piłeczkę ping-ponga, papierowe łódki na wodzie, przez dmuchajkę;
- dmuchanie przez słomkę na wodę w kubku lub na umieszczony kaszę lub ryż na tacce;
- zdmuchiwanie kawałków papieru lub confetti z dłoni, z gładkiej i chropowatej powierzchni;
- huśtanie misia na brzuchu: dziecko leży na plecach z położoną na brzuchu książką, a na niej siedzącym misie. Dziecko robi wdech a następnie wydech i obserwuje zmianę położenia misia;
- przenoszenie skrawków papieru jednej kartki na kartkę za pomocą słomki – chwycić za pomocą wdechu i puścić za pomocą wydechu;
- wydłużone wymawianie samogłosek (a, e, i, o, u, y) początkowo pojedynczo, potem parami – naśladowanie osiołka: i – o, straż pożarna: e – o, karetka: i – u;
- wymawianie samogłosek lub głosek szczelinowych bezdźwięcznych (f, h, ś, s) ze zmianą natężenia głosu;
- naśladowanie węża strażackiego – długie wymawianie głoski s;
- naśladowanie węża lub gęsi – długie wymawianie głoski s.

Ćwiczenia fonacyjne – operowanie natężeniem i wysokością głosu, mówienie z odpowiednią intonacją, unikanie nadmiernego napinania mięśni krtani i aparatu artykulacyjnego, ekonomiczne dysponowanie głosem. Przykłady ćwiczeń fonacyjnych:

- głośnie wymawianie samogłosek – legato i staccato;
- wymawianie samogłosek bezgłośnie, szeptem, półgłosem i głośno;
- powtarzanie ciągów samogłosek a-e-i-o-u-y;
- powtarzanie samogłosek z intonacją wznoszącą i opadającą;
- murmurando – wymawianie głoski „m” legato i staccato; to samo z głoską „n”;

- dodawanie do głoski m samogłoski, pamiętając o utrzymaniu dźwięku na jednym tonie: mmmaaa, mmmooo, mmmuuu;
- wymawianie głoski „m” rozpoczynając od samogłoski: ammm..., ommm..., emmm..., ummm..., immm...;
- nucenie melodii na jednej głosce;
- śpiewanie piosenek na jednej sylabie;
- wypowiadanie słów z jednoczesnym ich wyklaskiwaniem;
- wymawianie rymowanek lub wyliczanek na jednym wydechu;
- wypowiadanie sylab, wyrazów, zdań z różną siłą głosu – od szeptu do krzyku;
- naśladowanie szumu wiatru – na przedłużonych głoskach „fffff”, „sssss”, „hhhhh”;
- naśladowanie odgłosów zwierząt i dźwięków (np. krowa – muuu, kotek – miauu, koza – mee, baran – bee, wąż – sss, pociąg – czu-czu-czu, karetka i – u, auto – brum, itp.);
- zabawa w echo – wymowa dźwięków ze zmienną jego wysokości;
- powtarzanie połączeń sylab np.
baba, bebe, bobo, bubu, byby,
aba, ebe, obo, ubu, yby,
bapa, bepe bopo, bupu, bypy,
aba – apa, ebe – epe, obo – opo, ubu – upu, yby – ypy,
dada, dede, dodo, duduu, dydy, itd.

Ćwiczenia narządów artykulacyjnych – za prawidłową wymowę odpowiedzialna jest właściwa praca, m.in. warg, języka oraz podniebienia, dlatego bardzo ważne jest regularne usprawnianie tych narządów mowy. Przykładowe ćwiczenia narządów artykulacyjnych (ćwiczenia z tej grupy wykonujemy przed lusterkiem):

Ćwiczenia warg:

- napinanie i rozluźnianie warg;
- parskanie;
- cmokanie z wysuniętymi do przodu ustami;
- przesadne wymawianie głosek: i – o; e – o; a – u.

- górną wargą zaciskamy dolną, dolną kładziemy na górną – ćwiczenie wykonujemy na przemian;
- lekko wysuwamy wargi do przodu i kierujemy je w prawo i w lewo;
- ściągamy wargi tak jak do głoski „u”, wykonujemy całuski, ale tak, żeby było widać zęby (robimy okienko);
- ściągamy wargi jak do głoski „u” w ryjek i wciągamy policzki do wewnątrz buzi.

Ćwiczenia języka (ważne żeby podczas ćwiczeń z tej grupy buzia była szeroko otwarta; zęby, wargi i szczęka nie biorą udziału w ćwiczeniach):

- otwieranie szeroko buzi i wysuwanie ostrego języka (wargi są suche, język nie dotyka warg);
- dotykanie językiem na przemian wagi górnej i dolnej,
- dotykanie czubkiem języka kącika warg – naprzemiennie prawego i lewego;
- przesuwanie czubkiem języka po wewnętrznej stronie zębów (dolna szczęka nie porusza się – pracuje tylko język);
- masowanie językiem podniebienie – buzia szeroko otwarta;
- wypychanie czubkiem języka policzków – naprzemiennie – raz z lewej strony, raz z prawej strony.

Ćwiczenia podniebienia miękkiego:

- ziewanie lub udawanie chrapania,
- śmianie z otwartymi ustami: ha, ha, ha; ho, ho, ho; he, he, he; hi, hi, hi;
- chuchanie na lusterko ciepłym powietrzem, aby zaparowało;
- głębokie wdychanie powietrza nosem i wydychanie ustami (ważne, aby buzia cały czas była szeroko otwarta);
- przy otwartej buzi i języku ułożonym na dnie jamy ustnej – naśladowanie gęganía gąski.

Ćwiczenia słuchu fonematycznego – kształtują zdolność precyzyjnego słyszenia i różnicowania dźwięków mowy. Przykłady ćwiczeń słuchu fonematycznego:

- rozpoznawanie różnych dźwięków z otoczenia oraz nagrań;

- odnajdywanie ukrytego źródła dźwięku, określanie kierunku, z którego dochodzi dźwięk;
- rozróżnianie natężenia dźwięków;
- rozpoznawanie wysokich i niskich dźwięków;
- śpiewanie lub odtwarzanie znanych dziecku melodii lub piosenek;
- powtarzanie podanych rytmów.

1. Przykładowe scenariusze zajęć grupowych

Scenariusz nr 1 zajęć z zakresu profilaktyki logopedycznej w grupie dzieci 3 –letnich

Temat: Dzień Kropki

Cele:

- kształtowanie słuchu fonematycznego,
- słuchanie ze zrozumieniem krótkich tekstów,
- naśladowanie ruchów nauczyciela,
- doskonalenie sprawności artykulacyjnej warg, języka i podniebienia miękkiego,
 - kształtowanie prawidłowego toru oddechowego oraz wydłużanie fazy wydechowej.

Metody: grupowa i indywidualna

Środki dydaktyczne: kółka w różnych kolorach i rozmiarach, krążek dla każdego dziecka, pompon i słomka dla każdego dziecka, obrazek: serduszka, konika, wozu strażackiego i łóżka, ramka i akcesoria do zdjęć w kropeczki.

Przebieg zajęć:

1. Powitanka *Witaj*

Dziecka wyklaskuje sylabami swoje imię, a pozostałe dzieci również klaszcząc odpowiadają *Wi-taj (i-mię)*.

2. Zabawy z pokazywaniem do wiersza *Obrazek*

Nauczyciel czyta wiersz i zachęca do pokazywania za nim treści wiersza.

Namaluję tu obrazek,
w bardzo grubej ramie.

Kropka, kropka i kreseczka,
na początek obrazeczka.

Dodaj koło oraz fale,
idzie nam już doskonale.

Łuk na koniec! Absolutnie!
Co powstało nam na płótnie?

Więcej czasu już nie mamy,
więc do ściany przybijamy.

3. **Zabawa na spostrzegawczość *Koło małe – koło duże***

Nauczyciel pokazuje, że kropki mogą być małe i duże oraz że kropka to koło. Prezentuje na dywanie różne wielkości kropek. Zachęca dzieci do wymyślania, – gdzie je spotykamy lub co można z nich zrobić (np. sygnalizator, biedronka w kropeczki, słoneczko, koła auta, oczy, itp.)

4. **Zabawa ruchowa *Okrągła kropeczka***

Każde z dzieci otrzymuje krążek i przy dźwiękach piosenki porusza się z tym krążkiem. Na pauzę w muzyce nieruchomieje z krążkiem podniesionym do góry (nad głową). Zabawa powtarzana jest kilka razy.

5. **Zabawa oddechowa *Latając kropeczka***

Każde z dzieci otrzymuje pompona, którego kładzie na otwartej dłoni. Zadanie polega na przysunięciu dłoni do ust, krótkim wdechu nosem i zdmuchnięciu pompona z dłoni powietrzem wydychanym ustami. Ćwiczenie powtarzane jest z pięć razy.

6. **Zabawa oddechowa *Która dalej?***

Dzieci dodatkowo do pompona otrzymują rurkę/słomkę. Po instrukcji nauczyciela – krótki wdech nosem i długi wydech ustami przez rurkę – dzieci starają się jak najdalej oddalić od siebie pompona dmuchając. Pompon na wyznaczone miejsce przenoszą również za pomocą rurki – chwytają za pomocą wdechu i puszcza ją za pomocą wydechu. Zabawa powtarzana jest kilka razy.

7. **Zabawa artykulacyjna**

Nauczyciel dużych kółkach na symbole:

- konik – dzieci naśladują konika idącego po bruku – kłaskają,
- serduszko – dzieci posyłają całusy dla mamy i taty – cmokają,
- wóz strażacki – dzieci przesadnie naśladują wydawane przez pojazd dźwięki:
E – O,
- łóżeczko – naśladowanie chrapania.

1. **Foto–budka**

Dzieci ustawiają się w parach lub trójkach do pamiątkowego zdjęcia przy Kropkowej ramce.

Scenariusz nr 2 zajęć z zakresu profilaktyki logopedycznej w grupie dzieci 3 –letnich

Temat: Zimowe zabawy

Cele:

- wspomaganie kształtowania się i rozwoju mowy dziecka,
- nauka prawidłowego oddychania,
- usprawnianie motoryki narządów mowy.

Metody: grupowa i indywidualna

Środki dydaktyczne: ilustracje do historyjki obrazkowej o lepieniu bałwana, białe kartki papieru A4, odtwarzacz CD i piosenka *Poleczka zimowa*, książka i maskotka dla każdego dziecka.

Przebieg zajęć:

1. Nauka rymowanki

Dzieci maszerują po sali za nauczycielem i powtarzają za nim rymowankę.

*Pada śnieg, wieje wiatr,
zima otuliła świat.*

2. Opowiadanie historyjki *Jak tata z Lenką lepił bałwana*

Dzieci oglądają obrazki ułożone według kolejności zdarzeń. Opowiadają o każdym kolejnym obrazku. Potem razem z nauczycielem opowiadają całą historyjkę.

3. Zabawa doskonaląca motorykę małą *Kulki śniegowe*

Każde dziecko otrzymuje białą kartkę papieru i ma za zadanie zrobić z niej kulkę posługując się wyłącznie jedną ręką. Później kartkę papieru prostuje – wygładza i znów próbuje zrobić z niej kulkę tym razem drugą ręką (zabawę powtarza się kilka razy).

4. Zabawa ruchowo – naśladowcza *Bitwa na śnieżki*

Dzieci z kulkami wykonanymi z papieru, ustawione w dwóch rzędach naprzeciwko siebie na hasło *Bitwa na śnieżki* rzucają się kulkami (nauczyciel wcześniej przypomina zasady bezpieczeństwa). Na hasło *Ogrzewamy się!* dzieci chuchają ciepłym powietrzem na swoje dłonie i trą nimi o siebie – naśladując ogrzewanie dłoni. Zabawę powtarza się kilka razy.

5. Zabawa oddechowa *Toczmy kulki*

Dzieci dmuchając na swoje kulki z papieru ustawiają się w jednym miejscu, następnie dokładając kolejne kulki próbują ułożyć z nich jak największą wieżę.

6. Zabawa przy piosence *Poleczka zimowa* połączony z ćwiczeniami logopedycznymi *Zima*

Dzieci tańczą jak śnieżynki przy dźwiękach muzyki, na pauzę siadają w dowolnym miejscu na dywanie w siadzie skrzyżnym i na sygnał słowny nauczyciela, naśladują:

- *Zawieje* – naśladują głosem wiejący mocny wiatr: fffiuu, fffiuu, fffiuu...
z różnym natężeniem.
- *Śnieżne kulki* – naśladują śnieżne kulki – łapiąc do buzi dużo powietrza i je wypuszczając.
- *Grzanie rączek* – chuchają ciepłym powietrzem na ręce.

1. Zabawa wyciszająca.

Dzieci kładą się na dywanie na plecach z położoną na brzuchu książką, a na niej siedzącą maskotką. Dziecko robi wdech a następnie wydech i obserwuje zmianę położenia misia. Robi to spokojnie i powoli, powtarza kilka razy.

2. Podsumowanie.

**Scenariusz nr 3 zajęć z zakresu profilaktyki logopedycznej
w grupie dzieci 3 –letnich**

Temat: Na wiejskim podwórku

Cele:

- wspomaganie kształtowania się i rozwoju mowy dziecka,
- uczenie prawidłowego oddychania,
- usprawnianie motoryki narządów mowy,

Metody: grupowa i indywidualna

Środki dydaktyczne: wiersz W. Chotomskiej „Co słyszeć na wsi?”, krążki, piórka, małe talerzyki papierowe, wycięte uszka i nóżki dla świnki i owieczki, pędzelki i farba w kolorze różowym, wata, klej, gotowe oczka lub plastelina w kolorze białym i czarnym.

Przebieg zajęć:

1. Powitanka *Dzień dobry, cześć...*

Nauczyciel śpiewa razem z dziećmi:

Dzień dobry, cześć, jak się masz (x2)

- cicho, głośno, nisko, wysoko, szybko, wolno, smutno, wesoło;
- mormorando (sama melodia);
- na jednej sylabie (sama melodia);
- z wyklaskiwaniem

1. Wiersz W. Chotomskiej *Co słyszeć na wsi?*

Co słyszeć? Zależy gdzie.
Na łące słyszeć: Klee! Klee!
Na stawie: Kwa! Kwa!
Na polu: Kraa!
Przed kurnikiem: Kukuryku!
Ko, ko, ko, ko, ko! – w kurniku.
W oborze: muuu!
W chlewiku: kwi, kwi, kwi!
W stajni: iha-ha, iha-ha, (klaskanie, parskanie)
Koło budy słyszeć: Hau!
A na progu: Miau!
A co słyszeć w domu,
nie powiem nikomu.

2. Zabawa orientacyjno-porządkowa *Kura i kurczątka*

Dzieci chodzą po sali przy dźwiękach tamburynu. Są *kurczątkami*, które chodzą po sali – *podwórku*. Na hasło *Kurczątka do domu!*, *kurczątka* biegną do *domków* – obręczy rozłożonych wcześniej przez nauczyciela na podłodze. Dźwięk tamburynu ponownie zachęca *kurczątka* do spaceru po sali – podwórku.

3. Ćwiczenia narządów artykulacyjnych *Zwierzakowe minki*

Nauczyciel zachęca, że dzieci za pomocą buzi, pokazały:

- jak kotek pije mleczko, a później się po nim oblizuje,
- jak świnka rusza swoim ryjkiem,
- jak konik parska,

- jak piesek warczy,
- jak krowa żuje trawę,
- jak kotek ziewa,
- jak gęga gąska,
- jak farmer ogrzewa sobie ręce,
- jak śmieją się farmera dzieci – hi, hi, hi.

1. Ćwiczenie oddechowe *Kacze piórko*

Każde z dzieci otrzymuje piórko. Na początku je wachają – długie wdechy, zatrzymanie i wydech ustami. Później zdmuchują je z dłoni (kilka razy). A na końcu – dmuchając na nie do góry, próbują utrzymać je jak najdłużej w powietrzu.

2. Praca plastyczna *Zwierzątka z farmy.*

Dzieci wybierają sobie, które ze zwierzątek chcą wykonać – świnkę czy owce. Nauczyciel pokazuje po kolei jak wykonać poszczególne zwierzątko.

Świnka – należy pomalować różową farbą za pomocą pędzla papierowy talerzyk oraz kółko. do mniejszego kółka dokleić ryjek, uszy i oczy, a do talerzyka ogonek. Kółko nakleić na talerzyk.

Owca – talerzyk wykleić kulkami z wat, dokleić nóżki. Na kółeczko nakleić oczy i nosek, a następnie przykleić do talerzyka.

3. Podsumowanie zajęć.

Dzieci prezentują swoje prace i mówią, co najbardziej podobało im się na zajęciach. Na końcu posyłają całuska.

Bibliografia:

Chmielewska E. *Zabawy logopedyczne i nie tylko*

Chrzanowska A., Szoplik K. *Zabawy i ćwiczenia logopedyczne – poradnik dla logopedy, nauczycieli i rodziców*

Demel G. *Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola*

Falana – Kozłowska J. *Przez zabawę do mówienia, czytania i pisanie, czyli wstępna stymulacja logopedyczna*

Hołyńska B., *Zabawy rozwijające mowę dziecka*

Sachajska E. *Uczymy poprawnej wymowy*

Skorek E. *100 tekstów do ćwiczeń logopedycznych*

Stecko E. *Zaburzenia mowy dzieci – wczesne rozpoznawanie i postępowanie logopedyczne*

Szłapa K. *Cmokaj, dmuchaj, parskaj, chuchaj*

Trawińska H., *Zabawy rozwijające dla małych dzieci*